

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Jild 3, Son 12/1

2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 12/1 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳақимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Тошкент давлат юридик университети.

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги

педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодири Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Елмуратов Икматулла Гайбуллаевич</i> ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДАГИ БИРИНЧИ ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ ТАРИХИ (1931-1936 ЙИЛЛАР)	12-18
<i>Qitaybekov Azizbek Kenesbek o'g'li</i> QORAQALPOG'ISTONDA HAVO TRANSPORTINING SHAKLLANISHIDA "DOBROLET" AKSIYADORLIK JAMIYATINING O'RNI	19-23
<i>Nawrizbaeva Nurjamal Qudaybergenovna</i> QORAQALPOQLARNING GILAMCHILIGI BILAN BOG'LIQ VA'ZI MAROSIMLAR	24-29
<i>Сайдуллаев Фаррух Умедулло ўғли</i> МУҲАММАД ҲАКИМ ТЕРМИЗИЙНИНГ ЭТНОЛОГИК ВА ЭТНОГРАФИК ТАДҚИҚОТЛАРИ	30-35
<i>Berdiqulov Mirolim Tugalvoyevich</i> ТО'ДА-1 NEOLIT MAKONINING O'ZBEKISTON TOSH DAVRI ARXELOGIYASINI O'RGANISHDAGI O'RNI	36-40
<i>Olimjonova Gulida Olimjon qizi</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT VOJXONA XIZMATI ORGANLARI FAOLIYATI ..	41-47
<i>O'ng'alov Lazizbek Amiriddin o'g'li</i> NUROTA TOG' TIZMASINING TOSH DAVRI ARXELOGIYASINING O'RGANILISH TARIXI..	48-53
<i>Rahmonov Faxriddin Shoymardonovich</i> MILLIY DEHQONCHILIK MADANIYATINI ETNO-TARIXIY MANBALARDA AKS ETISHI (JANUBIY O'ZBEKISTON MISOLIDA)	54-58
<i>Tilavboyev Muhammad</i> JIZZAX VOHASIDA OT BILAN BOG'LIQ URF-ODATLAR VA MAROSIMLAR	59-63
<i>To'xtaboyev Xurmatullo Shomirza o'g'li</i> O'ZBEKISTON ILM-FANI RIVOJIDA FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETINING O'RNI (MUSTAQILLIK YILLARI MISOLIDA)	64-68
<i>Рахматиллаев Хасанбой</i> МАРКАЗИЙ ОСИЁНИНГ ҚАДИМГИ ДАВР ЭТНИК ТАРИХИНИ ЁРИТИШДАГИ АЙРИМ МУАММОЛИ МАСАЛАЛАР ВА УСУЛЛАРГА ДОИР	69-74
<i>Qurbonova Manzila Boqiyevna</i> BUXORO VOHASI MILLIY SHIRINLIKLARI VA ICHIMLIKLARI	75-80
<i>Ravshanova Gulora</i> QASHQADARYO VOHASIDA MUNTAZAM QUROLLI HARAKATLAR TA'MINOTI (XX-asrning 20- yillarida)	81-85
<i>Зарипбаев Уснатдин Оракбаевич</i> ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ ЙИЛЛАРИДА ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР ПРОКУРАТУРА ОРГАНЛАРИ ФАОЛИЯТИ	86-90

<i>Baxronov Abdullo Haydar o'gli</i> O'ZBEKISTONDA TOSH DAVRI ARXELOGIYASINI O'RGANISHDA XALQARO EKSPEDISIYALARINING O'RNI	91-95
<i>Maxmatqulov Jasur Isroil o'g'li</i> GIYOHVANDLIKKA QARSHI KURASH MAVZUSINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	96-101
<i>Esanova Nilufar</i> O'ZBEKISTON-TURKIYA HAMKORLIGI VA UNING NATIJASI (TO'QIMACHILIK SANOATI MISOLIDA)	102-106
<i>Норбоев Сарвар Қаҳрамон ўғли</i> АФРОСИЁБДАГИ СЎҒД МУДОФАА ДЕВОРИГА ОИД ТАДҚИҚОТЛАРИНИНГ ЎРГАНИЛИШИ (XX АСРНИНГ 50-80-ЙИЛЛАРИ).....	107-111
<i>Эсонов Зиёдбек Юлдашевич</i> ФАРҒОНА ВОДИЙСИ АҲОЛИСИ ТЎҚИМАЧИЛИК ҲУНАРМАНДЧИЛИГИ АНЪАНАЛАРИ	112-117
<i>Tishabayeva Irodaxon Rasulovna</i> 1960-1970 YILLARDA O'ZBEKISTONDA MAKTABGACHA TARBIYA MUASSASALARI FAOLIYATI	118-124
<i>To'xtamishева Fotima Musurmonovna</i> MUSTAQILLIK YILLARIDA QASHQADARYO VOHASI KASHTADO'ZLIGIDA O'ZGARISHLAR.....	125-132
<i>Sattorov Nurbek</i> SHIMOLIY BAQTRIYA VA ZARAFSHON MINTAQALARIDA DEHQONCHILIK VA CHORVACHILIK MADANIYATI SOHIBLARI ETNOMADANIY ALOQALARINING O'ZBEK XALQI ETNOGENEZI SHAKLLANISHIDAGI O'RNI	133-138
<i>Hazratov Nurali Burxon ug'li</i> QADIMGI KESH VILOYATI HUDUDIDAGI ARXELOGIK YODGORLIKLARINING O'RGANILISH TARIXIDAN	139-144
<i>Mamatqulov Bekzod Sherzovich</i> O'ZBEKISTONDA GAZ-OLTINGUGURT SANOATINING YUZAGA KELISHI VA UNING RIVOJLANISH TARIXI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA).....	145-149
<i>Berdiyev Jamshid</i> VOHA JOY NOMLARINING SHAKLLANISHIDA ETNONIMLAR VA PATRONIMLARNING TUTGAN O'RNI	150-155
<i>Djurakulov Sherzod Davronovich</i> SAMARQAND VILOYATI HUDUDIDI TOSH DAVRI ARXELOGIYASINING O'RGANILISHI TARIXI	156-161
<i>Қурбанова Дилрабо Шерипбоевна</i> ПАРЛАМЕНТ ТАРИХИ ВА ТАРИХШУНОСЛИГИ	162-172

<i>Зухриддин Болтаевич Жунаев</i> ХОРАЗМДА РЕСПУБЛИКА ТУЗУМИ: ЮТУҚЛАР ВА МУАММОЛАР (1920-1924 йиллар)	173-181
<i>Mamadiev Voxodir Bobojonovich</i> QASHQADARYO MUZEYIDAGI NODIR OSTODON	182-186
<i>Norqo'chqarov Xushvaqt Eshnazarovich</i> AFG'ONISTONDA O'ZBEK TILINING QONUNIY ASOSLANISHI, O'ZBEKLAR IJTIMOYIY-MADANIY HAYOTIDAGI O'RNI (XX ASR – XXI ASR BOSHLARI)	187-197
<i>Ибрагимов Рахмон Зиёдуллаевич</i> ТОШКЕНТ ВОҲАСИ СЎНГГИ БРОНЗА ДАВРИ ТАРИХИ ТИЗИМИДА: ДАФН УДУМИ ВА МИГРАЦИЯ МАСАЛАЛАРИ	198-203
<i>Азаматова Гулмира Байирбековна</i> ОДАМ САВДОСИГА УЧРАГАН МИГРАНТ ХОТИН-ҚИЗЛАР ҲАҚИДА БАЎЗИ МУЛОҲАЗАЛАР	204-208
<i>Tishabayeva Iroдахon Rasulovna</i> 1960-1970 YILLARDA O'ZBEKISTONDA MAKTABGACHA TARBIYA MUASSASALARI FAOLIYATI	209-215
08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ	
<i>Ostonokulov Azamat Abdulkarimovich, Inoyatov Mardonbek Mo'min o'g'li</i> DAVLAT SEKTORIDA ICHKI AUDITNING XALQARO STANDARTLARI	216-226
<i>Kurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich</i> O'ZBEKISTONDA KORPORATIV BOSHQARUV TASHKILYIY- IQTISODIY MEKANIZMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY ASOSLARI	227-232
<i>Отабеков Отажон Ғайрат ўғли</i> ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ОПТИМАЛ СОЛИҚ ЮКИ ВА ИҚТИСОДИЙ ЎСИШ МАСАЛАЛАРИ	233-243
<i>Шакирова Фароғат Болтаевна</i> ИННОВАЦИОН ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА БАҲОЛАШ ИНДИКАТОРЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ	244-255
<i>Мамбетназаров Бахыт Бисенбаевич</i> ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕТЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ	256-263
<i>Jumaniyazova Ro'za Quvondiq qizi</i> TURIZM INFRATUZILMASI TUSHUNCHASI VA UNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	264-269
<i>Matniyozov Murodjon Rajabbayevich</i> DESTINATSIYA IMIDJINI SHAKLLANTIRISHDA TURISTLARNING SODIQLIGI VA QONIQLASHINING AHAMIYATI	270-278

<i>Хамидова Зарифа Урол қизи</i> ДАВЛАТ СЕКТОРИДА ИЧКИ АУДИТ ВА ДАВЛАТ МОЛИЯВИЙ НАЗОРАТ ТАДБИРЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ	279-291
<i>Toshaliyeva Saodat Toxirovna</i> KICHIK TADBIRKORLIK TUSHUNCHASI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY MONIYATI	292-296
<i>Худойназаров Фахритдин Хаитович</i> ИБН ХАЛДУННИНГ ИҚТИСОДИЁТГА ТАВСИЯЛАРИ	297-304
<i>Nurullayev Hoshimjon Hamidovich</i> GASTRANOMIYANING TURIZM RIVOJLANISHIDAGI ANAMIYATI	305-313
<i>Кадырова Шарофат Амоновна</i> ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ СФЕРЫ УСЛУГ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	314-323
<i>Бегматова Зиёда Захиджановна</i> ДАВЛАТ ИНТЕРАКТИВ ХИЗМАТЛАРИ ТИЗИМИ АСОСИДА КАДРЛАР БАНДЛИГИНИ ВА УЛАРГА ТАЛАБНИ БАҲОЛАШ	324-332
<i>Shafkarov Bakhrom Khudoyberdievich</i> TERRITORIAL FEATURES AND THEIR EFFECTIVE USE IN THE CULTIVATION OF VITICULTURE PRODUCTS	333-340
<i>Masharipova Fazilat Axmedovna</i> OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ANAMIYATI	341-348
<i>Мусинов Дилшод Султанович</i> ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИНИНГИ ИЖТИМОИЙ ВА ИҚТИСОДИЙ САМАРАДОРЛИГИ ИҚТИСОДИЙ ЎСИШ ОМИЛИ СИФАТИДА	349-359
<i>Шакирова Юлдуз Сайдалиевна</i> ВОПРОСЫ РАЗРАБОТКИ ДОРОЖНОЙ КАРТЫ АКТИВИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ	360-368
<i>Абдивоҳидов Мамуржон Авазхон ўғли</i> РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ШАРОИТИДА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИНИНГ МАЗМУНИ, ТАВСИФИ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ	369-380
<i>To'xtasinova Muxayyo Mirzasultonovna</i> DAVLATNING INNOVATSION TIZIMINI SHAKLLANTIRISH MASALASIGA	381-388
<i>Қурбанова Раҳима Джамшедовна, Мирзаева Ширин Нодировна</i> РОЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В СТИМУЛИРОВАНИИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	389-403
<i>Набиева Нилуфар Муратовна</i> ОСОБЕННОСТИ КОМПЛЕКСА МАРКЕТИНГОВОГО ПРОДВИЖЕНИЯ КОМПАНИИ В ЦИФРОВОЙ СРЕДЕ	404-416

<i>Safarov Radjabboy Eshmuxammadovich</i> KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDA INDIVIDUAL DAROMADGA SOLIQLAR MEKANIZMIDAN SAMARALI FOYDALANISH MASALALARI	417-428
<i>Sharipova Zulayho</i> SANOAT TARMOQLARI KLASSTERLARINI RIVOJLANTIRISH VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	429-434
<i>Шарипов Акбар Илхамович</i> ЧАКАНА САВДО КОРХОНАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА РАҚАМЛИ МАРКЕТИНГНИ РОЛИ	435-440
<i>Хаджаев Хабибулла Сагдуллаевич</i> ОБЪЕКТИВНАЯ НЕОБХОДИМОСТЬ И ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ АНТИМОНОПОЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ В РАЗВИТИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	441-447
<i>Хамзайева Дилфуза Самаровна</i> SURXANDARYO VILOYATIDA TURISTIK MAHSULOTLARNI BAHOLASH VA SAMARALI RIVOJLATIRISH IMKONIYATLARI	448-452
<i>Усманова Насиба Акбаржоновна</i> ПУТИ РАЗВИТИЯ МЕНЕДЖМЕНТА В СФЕРЕ УСЛУГ	453-459
<i>Исхакова Сарвар Аюбовна</i> ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА ЗАНЯТОСТЬ И КВАЛИФИКАЦИЮ ПЕРСОНАЛА В СФЕРЕ БЫТОВОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	460-467
<i>Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich</i> INNOVATSION TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISHDA MUQOBIL MOLIYALASHTIRISH VOSITALARIDAN FOYDALANISH VA UNI TURISTIK XIZMATLAR SOHASIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	468-479
<i>To'uchiyeva Nodira G'ulom qizi</i> OLIY TA'LIMNI BOSHQARISHDAGI INNOVATSIYALAR. CHAT GPT YOHUD SUN'IY INTELLEKT	480-485
<i>Абдурахимова Саида Аҳмаджановна, Адилова Гўзал Абзаловна</i> ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА КИЧИК БИЗНЕС СУБЪЕКТЛАРИ ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИНИНГ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШ ТАҲЛИЛИ	486-494
<i>Maxsudov Sherzod Solijonovich</i> TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION MUHIT JOZIBADORLIGINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	495-500
<i>Tadjibekova Dilnoza Bakhtiyarovna</i> ENHANCING FINANCIAL RESOURCE FORMATION IN BUSINESSES	501-506
<i>Radjabova Malika Ziyodullayevna</i> AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH ISTIQBOLLARI XUSUSIDA	507-512

09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

<i>Asraqulova Adiba Nabiyevna</i> ZAMONAVIY DAVRDA IQTISODGA FALSAFIY QARASHLAR	513-520
<i>Жўраев Аҳмад Муҳаммадиевич</i> ТИНЧЛИКПАРВАРЛИК ҲОЯЛАРИНИНГ ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИДАГИ АҲАМИЯТИ	521-530
<i>Гуламова Мавжуда Ташпулатовна</i> АХМАД ЗИЁУДДИН АЛ-КУМУШХОНАВИЙ АСАРЛАРИДА КОМИЛ ИНСОН ҲОЯЛАРИНИНГ ФАЛСАФИЙ ТАҲЛИЛИ	531-538
<i>Abduxolikova Nasiba Alijonovna</i> YOSHLARNING ONLAYN TA'LIM JARAYONIGA TA'SIR ETUVCHI IJOBIIY SALBIY OMILLAR	539-544
<i>Yazdonov Zikirillo Shukurilloevich</i> QALANDARIYLIK VA UNING INSON, JAMIYAT TIZIMIDAGI O'RNI	545-552
<i>Sharipova Barno Salimovna</i> BIOETIK MADANIYATNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI VA UNING ZAMONAVIY IMIJI	553-558
<i>Xalikulova Umida Rustamovna</i> AXBOROT MUHITINING OLIY TA'LIMGA TA'SIRI: KONSTRUKTIV VA DESTRUKTIV OMILLAR	559-564
<i>Abbasova Maftuna Subxonovna, Temirova Xurshida</i> OILA VA NIKOH MA'NAVIYATI, OILANI MUSTAHKAMLASH OMILLARI	565-571
<i>Tog'ayev Nodirjon Ergashevich</i> AJDODLARIMIZ BOY ILMIY MEROSINING O'ZBEKISTONDA MA'RIFATLI JAMIYAT QURISH HAMDA YOSHLAR TARBIIYASIDA TUTGAN O'RNI	572-576
<i>Kipchoqov Xomidjon Gulomovich</i> JAVOBGARLIK PRINSIPINI SHAKLLANTIRISH AXLOQSHUNOSLIKNING ASOSIY MASALASI SIFATIDA	577-581
<i>Raximova Rayxon Abdurasulovna</i> ZAMONAVIY OILADA MA'NAVIY-AXLOQIY QADRIYATLARNI SHAKLLANTIRISH: MUAMMONING NAZARIY VA USLUBIY TAHLILI	582-586
<i>Агзамова Нилюфар Шухратовна</i> “АДАБ АЛЬ-ТАБИБ” КАК ИСТОЧНИК НАЦИОНАЛЬНОЙ БИОЭТИКИ	587-591
<i>Axmadiyev Nuriddin Muxutdinovich</i> INTELLEKTUAL MADANIYAT YOSHLARNING INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRISHNING MUHIM MEZONI SIFATIDA	592-596
<i>Nabiyev Mansur Jamxur o'g'li</i> DEMOKRATIK JAMIYAT TARAQQIYOTIDA IJTIMOIIY G'OYALAR EVOLYUTSIYASI VA MODERNIZATSIIYASI	597-603

<i>Kenjayeva Dilrabo Romanovna, Xaydarova Larisa Sunnatovna</i> GLOBALLASHUV SHAROITIDA MILLIY MADANIYAT SOHASIDAGI O'ZGARISHLARNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	604-609
<i>Abduraximova Tursunoy Abduvoxid qizi</i> O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASINING FALSAFIY MOHIYATI	610-615
<i>Tagayev Ganisher Xasanovich</i> YOSHLAR ETNOESTETIK DUNYOQARASHINI RIVOJLANTIRISHDA BADIY-ESTETIK OMILLARNING O'RNI	616-625
<i>Шоназаров Жамшид Шуҳратович</i> БЕҲБУДИЙ ВА УНИНГ ДАВЛАТЧИЛИК ҲОЯСИ	626-630
<i>Ҳамраев Сирож Абруевич</i> ЖАМИЯТ ЯНГИЛАНИШИ ВА ТАДБИРКОР МАЪНАВИЯТИ	631-637
<i>Nabiyev Bekzod Muxammadumarovich</i> MAFKURAVIY ISHLARNI TASHKIL ETISHDA ZAMONAVIY TARG'IBOT TEXNOLOGIYALARI: O'ZBEKISTON VA XORIY TAJRIBASI	638-642
<i>Hashimova Gulsina Ismoyilovna</i> HARBIY IJTIMOYIY ISH VA HARBIY MADANIYATNING HARBIY XIZMATCHILAR FAROVONLIGINI TA'MINLASHDAGI ROLI	643-648
<i>Karimova Gulnoza Yigitaliyevna</i> AXLOQIY MADANIYAT TUSHUNCHASINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOYIY ZARURIYATI	649-655
<i>Sharipova Kamola Usmonjonovna</i> YANGI O'ZBEKISTONDA GENDER TENGLIKNI TA'MINLASH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASINI MILLIY STRATEGIYAGA TRANSFORMASIYALASH ISTIQBOLLARI	656-661

09.00.00- Фалсафа фанлари

Abduxolikova Nasiba Alijonovna
Namangan davlat chet tillar instituti
v/b dotsenti falsafa fanlari doktori PhD
E-mail: Sotsial.nauki@gmail.com

YOSHLARNING ONLAYN TA'LIM JARAYONIGA TA'SIR ETUVCHI IJOBIY SALBIY OMILLAR

Annotatsiya. Axborot texnologiyalari rivojlangan davrda yoshlarning masofadan turib ta'lim olishi uchun imkoniyatlar yaratildi. Istalgan vaqtda va jahonning istalgan joyida turib o'qish imkoniyati onlayn ta'limning eng afzal jihatlaridan biridir. Maqolada onlayn ta'limning afzalliklari bilan bir qatorda kamchiliklari xam yoritilgan.

Kalit so'zlar: Onlayn ta'lim, mediata'lim, ma'rifat, axborot ma'rifati, begonalashuv, axboriy madaniyat, mediasavodxonlik.

Abdukholikova Nasiba Alijonovna
Namangan State Institute of Foreign Languages, Senior Associate
Professor of Philosophy, Doctor of Sciences Ph.D

POSITIVE AND NEGATIVE FACTORS AFFECTING THE ONLINE LEARNING PROCES

Abstract: In the era of advanced information technologies, opportunities have been created for young people to learn remotely. The ability to study at any time and anywhere in the world is one of the best aspects of online education. The article highlights the advantages and disadvantages of online education.

Key words: Online education, media education, enlightenment, information enlightenment, alienation, news culture, media literacy.

Абдухоликова Насиба Алиджоновна
Наманганский государственный институт иностранных языков
Старший доцент кафедры философии, Доктор наук Ph.D.

ПОЗИТИВНЫЕ И НЕГАТИВНЫЕ ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ПРОЦЕСС ОНЛАЙН-ОБРАЗОВАНИЯ МОЛОДЕЖИ

Аннотация. В эпоху передовых информационных технологий для молодежи созданы возможности для дистанционного обучения. Возможность учиться в любое время и в любой точке мира – один из лучших аспектов онлайн-образования. В статье выделены преимущества и недостатки онлайн-обучения.

Ключевые слова: онлайн-образование, медиаобразование, просвещение, информационное просвещение, отчуждение, новостная культура, медиаграмотность.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V3I12.1Y2023N72>

Kirish. XXI asr dunyo miqyosida ommaviy ochiq onlayn ta'limning ommalashuvi (OOOT) ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishi, ayni vaqtda ta'limning global axborotlashuvining natijasini ifodalaydi. Axborotlashuv sohasida ta'limning yangi qadriyati shakllanib, dunyo bo'yicha 10 mingdan ortiq ommaviy ochiq onlayn kurslar mavjud bo'lsa, uning dasturlarini dunyoda 700 dan ortiq universitetlar ishlab chiqqan. 2017 yilda mazkur kurslarda 81 milliondan ortiq tinglovchilar o'z kasbiy malakasini oshirgan[1]. U internet tarmoqlariga ulangan dunyo davlatlarining yagona ta'lim maydonini hosil qilib, masofali ta'limda yuksak malakali kadrlar tayyorlash uchun ta'lim raqobatini ham namoyon etmoqda. O'zining ko'p asrlik boy madaniy merosiga ega bo'lgan o'zbek xalqini ham u o'z "domiga" tortmoqda.

Elektron ta'lim yoki masofaviy ta'lim sifatida ham tanilgan onlayn ta'lim ta'lim mazmunini yetkazib berish va masofadan turib o'rganishni osonlashtirish uchun internet va raqamli texnologiyalardan foydalanishni anglatadi. Ushbu ta'lim usuli, ayniqsa, so'nggi yillarda sezilarli darajada mashhurlik va e'tiborga sazovor bo'ldi. Onlayn ta'limning ba'zi asosiy jihatlari:

Foydalanish imkoniyati: Onlayn ta'lim geografik joylashuvidan qat'i nazar, keng doiradagi o'quvchilarga ta'lim resurslari va kurslaridan foydalanish imkonini beradi. Ushbu qulaylik ta'limni yanada inklyuziv qildi va an'anaviy, shaxsiy darslarga borishda cheklovlar bo'lishi mumkin bo'lgan odamlar uchun ochiq bo'ldi.

Moslashuvchanlik: Onlayn ta'limning asosiy afzalliklaridan biri uning moslashuvchanligidir. O'quvchilar ko'pincha qachon va qayerda o'qishni tanlashlari mumkin, bu ularga ta'limni ish, oila va boshqa mas'uliyat bilan muvozanatlash imkonini beradi. Bu moslashuvchanlik, ayniqsa, katta yoshdagi o'quvchilar va band bo'lganlar uchun foydalidir.

Kurslarning xilma-xilligi: Onlayn ta'lim asosiy ko'nikmalarni rivojlantirishdan tortib to yuqori darajagacha bo'lgan keng doiradagi fanlar va darajalarni o'z ichiga olgan juda ko'p kurslar va dasturlarni taklif etadi. Bu xilma-xillik o'quvchilarga o'z qiziqishlari va martaba maqsadlariga mos keladigan dasturlarni tanlash imkonini beradi.

Interfaol ta'lim: Ko'pgina onlayn kurslar o'quvchilarni jalb qilish uchun multimedia elementlari, muhokama forumlari, viktorinalar va interfaol tadbirlardan foydalanadi. Bu o'rganish tajribasini oshirishi va uni yanada qiziqarli va samarali qilishi mumkin.

O'z-o'zidan o'rganish: Ko'pgina onlayn kurslarda o'quvchilar o'z sur'atlari bo'yicha rivojlanishlari mumkin, bu ayniqsa tushunchalarni tushunish uchun ko'proq vaqt talab qiladigan yoki o'rganishni tezlashtirishni xohlaydiganlar uchun foydali bo'lishi mumkin.

Iqtisodiy samaradorlik: Onlayn ta'lim ko'pincha an'anaviy shaxsiy ta'limga qaraganda ancha tejamkor bo'lishi mumkin. Talabalar qatnov, uy-joy va boshqa tegishli xarajatlarni tejashlari mumkin.

Global ta'lim hamjamiyati: Onlayn ta'lim ko'pincha turli kelib chiqishi va joylaridan o'quvchilarni birlashtiradi. Bu o'quvchilarni turli nuqtai nazarlar va madaniyatlar bilan tanishtirish orqali o'rganish tajribasini boyitishi mumkin.

Uzluksiz ta'lim va kasbiy rivojlanish: Ko'pgina mutaxassislar onlayn ta'limdan yangi ko'nikmalarga ega bo'lish, sertifikatlar olish yoki to'liq vaqtda ishlayotganda yuqori darajalarni olish uchun foydalanadilar. Onlayn ta'lim uzluksiz ta'lim va kasbiy rivojlanish uchun mashhur tanlovdir.

Qiyinchiliklar: Onlayn ta'lim, shuningdek, o'z-o'zini tarbiyalash zarurati, izolyatsiya potentsiali va ishonchli internetga kirish va texnologiyaning ahamiyati kabi muammolar bilan birga keladi. O'quvchilar o'z ta'lim tajribasini boshqarishda faol bo'lishlari kerak.

Baholash va akkreditatsiya: Onlayn ta'lim dasturlari ko'pincha o'quv natijalari belgilangan standartlarga javob berishini va ish beruvchilar va ta'lim muassasalari tomonidan tan olinishini ta'minlash uchun baholash va akkreditatsiya mexanizmlarini o'z ichiga oladi.

Onlayn ta'lim yillar davomida sezilarli darajada rivojlandi va onlayn kurslar va dasturlarning sifati juda katta farq qiladi. Onlayn ta'limni ko'rib chiqayotganda, ijobiy va qimmatli o'rganish tajribasini ta'minlash uchun nufuzli muassasalar va platformalarni tadqiq qilish va tanlash juda muhimdir. Bundan tashqari, onlayn ta'limning samaradorligi individual o'rganish uslublari va afzalliklariga bog'liq bo'lishi mumkin, shuning uchun u hamma uchun ideal variant bo'lmasligi mumkin.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Darhaqiqat onlayn ochiq kurslarga kirish davomda yoshlar ma'naviyatiga zid bo'lgan axborotlar maydoniga xam kirib boradi. Bu axborotlar ichida pornografik yoki diniy rukndagi turli xil reklama va videolar xam uchrab turadi. E'tiqodi sust, qiziquvchan talabalar albatta bu reklama va videolarni ko'rib asosiy masaladan chalg'iydi va uzoqlashadi. Albatta buni oldini olishimiz uchun yoshlar ma'naviyati ma'rifati masalalariga e'tibor qaratishimiz lozimdir. Ma'naviyat va ma'rifat o'zaro bir-biri bilan bog'liq ijtimoiy hodisa bo'lsa-da, unda mediamadaniyat tarixiylik sharoitida milliy madaniyatimizning o'ziga xos axloqiy-tarbiyaviyligi bilan ajralib turadi. Tadqiqotchilar Ye.Kuzmin va A.Parshakova BMTning "Media va axborot savodxonligi" konsepsiyasini inson huquqi tamoyillaridagi axborot ma'rifatining shakli sifatida, ya'ni bilim tarqatish erkinligi nuqtai nazaridan ta'riflaganlar[2]. Taniqli sotsiolog D. Bell axborotlashgan jamiyatning axborot ma'rifatiga ehtiyojini tahlil qilib, yoshlarning voqelikdan xabardorlik salohiyati va malakasi milliy elitani hosil etishiga e'tibor qaratgan. Shu bois u "Tadqiqotchi axborotni jismonan iste'mol qilinmaydigan va eskirmaydigan "jamoaviy mahsulot" sifatida talqin qilib, industrial jamiyatda inson hayotiy faoliyatidagi mutlaqo yangi mahsulot bo'lgani uchun unga nisbatan o'sha davrda muomalada bo'lganidan o'zgacha me'yor va mezonlarni qo'llash kerakligiga e'tibor qaratadi" deb yozadi. Ma'rifat o'z navbatida turli-tuman bilimlarni aholi orasida tarqatish, ta'lim va tarbiya shahobchalarini kengaytirish ijtimoiy tajriba yoki falsafiy fikrning progressiv g'oyalarining targ'ibi bilan bog'liq bir davrni nazarda tutadi. Shu bois biz mazkur ta'rifda ma'rifat bashariyatning maqsadli faoliyati doirasida ijtimoiy taraqqiyot haqiqatini anglash, o'zgalarni mazkur haqiqat ortidan ergashtirish bilan umumiy farovonlikka intilish degan xulosaga keldik. Ma'rifatli jamiyatda ommaning yuksak bilimli, ijtimoiy faol, jamoaviy hamjihatlik ila yangiliklarni bilish va hayotga qo'llash tushuniladi. Bu hol jamiyatda keng omma orasida ta'lim va tarbiyaning tashkil yetilishi, maktab va maorif tizimi faoliyatini boshqarish, yoshlarni to'laqonli maktab ta'limiga qamrab olish, ularni yuksak saviyada bilim olishiga erishuv deb hisoblaymiz. Ayni vaqtda ma'rifatni amalga oshirishda teatr va kino, kutubxona va muzeylarning roli ham beqiyos ekanligini yodda tutmoq kerak. Demak, jamiyat ma'rifatga eng quyi bosqichda zaruriyat sezgan bo'lsa, taraqqiyotning yuqori davrida muammoli vaziyatdan chiqish, ta'lim-tarbiyaga bir necha barobar ehtiyojni ortishida zaruriyat sezadi. Sho'rolar tuzumining siyosatida Maorif vazirligi ta'lim tizimining umumiy asoslarini ifodalagan. Chunki ma'rifatning muhim ko'rsatkichi inson tomonidan olamni bilishda ilmiy uslubiyatga egaligi, ijtimoiy aloqada haqiqat va go'zallikka tayanish bilan ijtimoiy falsafiy informativ qadriyatga aylanadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Falsafiy nuqtai nazardan olib qaraganda ommaviy ochiq onlayn kurslarining tashkil etishi talaba yoshlarni onlayn ta'lim tizimida ishtirok yetishi ta'limda mediamadaniyat tarbiyasini zaruratga aylantirayotganligini ko'rsatadi. Shu o'rinda aytish mumkinki, onlayn ta'lim tizimida talaba yoshlarni nazorat qilishning noqulayligi, ta'lim obyektini shaxsiy ichki ehtiyoji, bilim olish, yuksak kasbiy motivatsiya bo'lishi bilan birga, onlayn ta'limda yoshlarning turli buzg'unchi g'oyalarni targ'ib qiluvchi tarmoqlarga kirib qolishini oldini olishga bo'lgan himoya ehtiyoji ham ta'limda mediamadaniyat tarbiyasini talab etadi.

Natijalar bo'limi. Falsafiy tafakkur tarixining alohida davrlari "Uyg'onish yoki ma'rifatparvarlik" xususiyatlarini o'ziga kasb etgan. Buni g'arbda "ma'rifatparvarlik davri" deb yuritilsa, sharqda "uyg'onish davri" deb atalgan. Ayniqsa, Vatanimizning mustaqillik yillarini ham o'z navbatida ma'rifatparvarlik bilan bog'lanishiga tabiiy-qonuniy holat sifatida qarash mumkin. Ayni vaqtda insoniyat tarixida ma'rifatning davriylashtirilishini qaysidir ma'noda mantiqiy mazmunga ega deb hisoblash mumkin. E'tiborli jihati shundaki, ibtidoiy davrlardan boshlab bolalarni hayotga tayyorlash, ta'lim berish jamoaning muhim vazifasi bo'lganki, ovchilik va dehqonchilik tarbiyasi ilk klassik ma'rifat bo'lsa, o'rta asrlarda yakka xudolik asosidagi tarbiya insoniyatni hayot ma'rifatini belgilab berdi. Ma'rifatparvarlikning muhim tomoni shundaki u jamiyat taraqqiyotida yangi davrning boshlanishi, ijtimoiy munosabatlarning yangi modeli, jamiyatni yangilanish islohotlari hisoblanadi. G'arbiy Yevropada yangi davr ma'rifatparvarlarining faolligi xristianlikning jamiyat istiqboliga salbiy ta'sirini fosh etish, ilm-fanning tantanasiga erishish yo'li bilan izohlash mumkin. Ushbu davrning yana bir o'ziga xos jihati ma'rifatparvarlikda teosentrizmdan antroposentrizmga o'tish, inson huquq va erkinliklarining muhofazasi, insonni oliy qadriyat sifatida e'lon qilish bilan muhim ahamiyat kasb etadi. Jumladan, AQSHda T.Djefferson, J.Vashington, B.Franklin o'z oldiga ta'lim tizimini tubdan yaxshilashda yangi dasturdagi bepul ta'lim maktablari, ilm olishda fuqarolarning tengligi kabilar jamiyatning yuksalish ehtiyojlarini nozik va teran tushunish edi. Fikrimizni J. Vashington har qanday davlatning farovon turmushining ishonchli poydevori aholining yuksak ma'rifatidir, degan fikrlari bilan dalillash mumkin[3].

Munozara bo'limi. Demokratik jamiyatda yoshlarning bilim olishi uchun fundamental pedagogik ta'lim tizimini yaratish borasida Angliyada minglab turli loyihalar ishlab chiqilgan. Jon Lokk bolaning qalbini toza "oq qog'oz"ga o'xshatib, unda go'zal xulq-atvor tarbiyasining zaruriyatini anglab yetgan faylasuf edi. Shuning uchun bolaning xohish-irodasini shakllantirish axloqiy tarbiyada asosiy masala bo'lishini uqtirgan. Bu davr ratsionalistik qarashlarida insonning hurfikrligi g'oyasiga e'tibor ortgan. Chunki, G'arbnig bu davri mexanika asri ilm-fanining taraqqiyotida bilimli inson fenomeni nazarda tutilgan[4]. Yuqorida keltirilgan faktlarga tayangan holda ma'rifat tushunchasi qaysi davrda bo'lmasin bilimga tayanish, inson tomonidan o'zi uchun foydali olam sir-u asrorini bilish, ya'ni ijtimoiy axborotning madaniy yutuqlaridan iboratdir. Agar falsafiy nuqtai nazardan olib qaraydigan bo'lsak, ma'rifatning genezisi antik davrlarga borib taqaladi. Bu esa albatta, ma'rifatning qanchalik tarixiy asosga ega ekanligini ko'rsatadi. Taniqli sotsiolog D. Bell axborotlashgan jamiyatning axborot ma'rifatiga ehtiyojini tahlil qilib, yoshlarning voqelikdan xabardorlik salohiyati va malakasi milliy elitani hosil etishiga e'tibor qaratgan. Shu bois u "Tadqiqotchi axborotni jismonan iste'mol qilinmaydigan va eskirmaydigan "jamoaviy mahsulot" sifatida talqin qilib, industrial jamiyatda inson hayotiy faoliyatidagi mutlaqo yangi mahsulot bo'lgani uchun unga nisbatan o'sha davrda

muomalada bo'lganidan o'zgacha me'yor va mezonlarni qo'llash kerakligiga e'tibor qaratadi" deb yozadi[5]. Ma'rifat o'z navbatida turli-tuman bilimlarni aholi orasida tarqatish, ta'lim va tarbiya shahobchalarini kengaytirish ijtimoiy tajriba yoki falsafiy fikrning progressiv g'oyalarining targ'ibi bilan bog'liq bir davrni nazarda tutadi. Shu bois biz mazkur ta'rifda ma'rifat bashariyatning maqsadli faoliyati doirasida ijtimoiy taraqqiyot haqiqatini anglash, o'zgalarni mazkur haqiqat ortidan ergashtirish bilan umumiy farovonlikka intilish degan xulosaga keldik. Ma'rifatli jamiyatda ommaning yuksak bilimli, ijtimoiy faol, jamoaviy hamjihatlik ila yangiliklarni bilish va hayotga qo'llash tushuniladi. Bu hol jamiyatda keng omma orasida ta'lim va tarbiyaning tashkil yetilishi, maktab va maorif tizimi faoliyatini boshqarish, yoshlarni to'laqonli maktab ta'limiga qamrab olish, ularni yuksak saviyada bilim olishiga erishuv deb hisoblaymiz. Ayni vaqtda ma'rifatni amalga oshirishda teatr va kino, kutubxona va muzeylarning roli ham beqiyos ekanligini yodda tutmoq kerak. Demak, jamiyat ma'rifatga eng quyi bosqichda zaruriyat sezgan bo'lsa, taraqqiyotning yuqori davrida muammoli vaziyatdan chiqish, ta'lim-tarbiyaga bir necha barobar ehtiyojni ortishida zaruriyat sezadi. Sho'rolar tuzumining siyosatida Maorif vazirligi ta'lim tizimining umumiy asoslarini ifodalagan. Chunki ma'rifatning muhim ko'rsatkichi inson tomonidan olamni bilishda ilmiy uslubiyatga egaligi, ijtimoiy aloqada haqiqat va go'zallikka tayanish bilan ijtimoiy falsafiy informativ qadriyatga aylanadi.

Xulosa. Axborotlashgan jamiyatda media ta'limning ijtimoiy qiymati va o'rganish zaruriyatini shartli ravishda quyidagicha omillarga tasniflash mumkin:

— axborot texnologiyalarining shiddatli o'sishi, yer yuzi aholisini to'la qamrab olishi, og'zaki, yozma ma'lumot va xabar o'rniga axborotlarni kompyuterlashuvi;

— bashariyat turmush tarzida mehr-oqibat, insonparvarlik, ayniqsa muhabbat kabi axloqiy qadriyatlarning loqaydlik, bemehrlik, alohida hollarda shafqatsizlik va yovuzlikka almashinuvi;

— xalqaro aloqa va munosabatlarda o'zaro ishonch omili pasayib, yadroviy urush tahdidi bilan birga axborot urushida milliy-diniy omildan siyosiy g'arazli maqsadlarda foydalanish;

— ilm-fan texnikaning tinchlikdan ko'ra urush maqsadlarida qo'llashga intilish, jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozida bashariyat sivilizatsiyasiga tahdidlarning jiddiy tus olishi;

— yoshlarga oid davlat siyosatining umuminsoniy qadriyat sifatida ommalashtirishga ehtiyoj, ta'lim yoshidagi bolalarga ilm olishning keng imkoniyatlarini yaratishning zaruriyati, tarbiyani insoniyat taqdirini hal qiluvchi omilga aylanishi bilan izohlanadi. G. Xolmo'minov o'z tadqiqotida axborotga bo'lgan ehtiyojning ortishi tufayli u "ommaviy mahsulot"ga aylanishiga e'tibor qaratib, "Axborot bozori yuzaga kelib, axborot tovar sifatida sotila boshlandi. Axborot muhim ijtimoiy kuchga aylanib, unga ega bo'lganlar hokimiyatga ham ega bo'la boshladilar. Ijtimoiy o'zgarishlar yanada jadalroq tus olgan sharoitda bu o'zgarishlarga o'z vaqtida moslashgan holda unga munosabatni o'zgartirishda axborotga ehtiyoj keskin ortadi. Axborotga bo'lgan ehtiyojlarning yalpi salmog'i keskin oshadi", deb ta'kidlagan[6]. Har bir xalq o'zining yorug' kunlarini yosh avlodning barkamol ma'naviy-axloqida ko'radi. Darhaqiqat, milliy taraqqiyot atroflicha chuqur bilimga ega teran fikrlovchi, zamonaviy ilg'or texnologiyalarni o'z hayotiga tatbiq eta oladigan innovatsion avlodning tarbiyasiga bevosita bog'liqdir.

Адабиётлар / Литература / References

1. Титова С.В. МООК в системе образования // Высшее образование в России -2015. -№ 12. -С.145-149
2. Медиа и информационная грамотност в обществах знания / Сост. Кузьмин Е. И., Паршакова А. В. – М.: МСБС, 2013. – С. 29
3. Джурицкий А. Н. История педагогики: Учеб. пособие для педвузов «Владос». 1999, – С. 178.
4. Педагогика / под ред. Л.П. Крившенко. – М.: Проспект, 2012. – С. 346¹
5. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество: опыт социального прогнозирования. Пер.с англ. В. Л. Иноземцева. – М.: Академия,1999. – С. 24 (956 с.)
6. Holmuminov G. B. Zamonaviy axborotlashgan jamiyatda bilim va э'tiqodni muvofiqlashtirish usul va vositalari // Academic research in educational sciences volume/ – 2020. – № 3. – В. 346-353

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 12/1 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).